

**AKADEMIK YOZUVNI O'QITISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI VOSITALARNING IMKONIYATLARI**

Sobirjonova Husniya Obidjon qizi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.23358394>

Annotatsiya. Mazkur maqolada akademik yozuvni o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilingan. O'quvchilarda yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirish, akademik matn yaratish, fikrlarni mantiqiy izchillikda bayon etish va dalillar asosida xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, raqamli ta'lim platformalari, elektron manbalar va sun'iy intellekt vositalarining ta'lim jarayonidagi didaktik imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Akademik yozuvni o'rgatishda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish, yozma ishlarni tahrirlash va baholash jarayonlarini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Akademik yozuv, innovatsion pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim, yozma nutq, akademik matn, sun'iy intellekt, ta'lim metodikasi, raqamli savodxonlik.

Kirish

Bugungi globalashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimida o'quvchilarning yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirish hamda o'z qarashlarini ilmiy asoslangan tarzda ifodalash ko'nikmalarini takomillashtirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, akademik yozuvni o'rgatish jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalardan samarali foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omiliga aylanmoqda. Akademik yozuv o'quvchilardan fikrlarni mantiqiy izchillikda bayon etish, dalillar bilan asoslash, ilmiy uslub me'yorlariga rioya qilish, turli axborot manbalarini tahlil qilish va ulardan to'g'ri foydalanish kabi murakkab ko'nikmalarni talab etadi. An'anaviy yozuv o'rgatish usullari bilan bir qatorda interfaol ta'lim metodlari, elektron ta'lim platformalari, matn muharrirlari, onlayn hamkorlik vositalari va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning akademik yozuvga bo'lgan qiziqishini oshirish, yozma ishlarni mustaqil rejalashtirish va tahrirlash imkoniyatlarini kengaytiradi. Bunday texnologiyalar o'quvchilarga matnning mazmuniy tuzilishini shakllantirish, grammatik va uslubiy xatolarni aniqlash, fikrlar o'rtasidagi mantiqiy bog'liqlikni mustahkamlash hamda o'z faoliyatini tahlil qilishda yordam beradi. Shu bilan birga, raqamli vositalardan foydalanishda axborotning ishonchliligini tekshirish, akademik halollik tamoyillariga rioya etish va mustaqil fikrlashni saqlab qolish alohida ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

Akademik yozuv o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, yozma nutqi va mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Innovatsion pedagogik texnologiyalar yozma ishlarni samarali tashkil etish va o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirishga yordam beradi. Muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, aqliy hujum va klaster metodlari akademik yozuvni o'rgatishda samarali qo'llaniladi. Masalan, "Internetning ta'limdagi o'rni" mavzusida o'quvchilar ijobiy va salbiy jihatlarni tahlil qilib, o'z fikrlarini dalillar bilan asoslaydilar. Klaster metodi orqali mavzuga oid g'oyalar guruhlanib, matnning dastlabki rejasi shakllantiriladi. Loyiha metodida esa o'quvchilar ma'lumot to'plash, tahlil qilish va kichik ilmiy matn tayyorlashni o'rganadilar.

Hamkorlikda ishlash o'quvchilarga bir-birining matnini ko'rib chiqish va xatolarni aniqlash imkonini beradi. O'qituvchi ushbu jarayonda yo'naltiruvchi va maslahat beruvchi vazifasini bajaradi. Innovatsion metodlar o'quvchilarning ijodkorligi, mustaqilligi va akademik savodxonligini rivojlantiradi.

Raqamli texnologiyalar akademik yozuvni o'rgatish jarayonini takomillashtirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Google Docs, Microsoft Word va elektron lug'atlar o'quvchilarning matn yaratish hamda tahrirlash faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi. Masalan, Google Docs yordamida o'quvchilar bir hujjat ustida hamkorlikda ishlab, bir-biriga izoh va tavsiyalar berishlari mumkin.

Microsoft Word dasturi imlo va grammatik xatolarni aniqlashga yordam beradi. Elektron kutubxonalar orqali mavzuga oid ilmiy manbalarni izlash va ma'lumotlarni taqqoslash mumkin.

Sun'iy intellekt vositalari matnning mantiqiy izchilligini tekshirish va fikrlarni aniqroq ifodalash bo'yicha tavsiyalar berishi mumkin. Masalan, o'quvchi yozgan matnining kirish qismini yaxshilash uchun takliflar olib, ularni mustaqil tahlil qiladi. Biroq sun'iy intellekt bergan ma'lumotlarni ishonchli manbalar orqali tekshirish zarur. O'quvchilar manbalarni to'g'ri ko'rsatish va akademik halollik qoidalariga rioya qilishlari lozim. Demak, raqamli vositalardan oqilona foydalanish yozma nutq, raqamli savodxonlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Akademik yozuv metodikasini takomillashtirish o'quvchilarning sifatli va mustaqil matn yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratiladi. Yozma ish jarayoni mavzuni tanlash, reja tuzish, dastlabki matnni yozish, tahrirlash va yakuniy variantni tayyorlash bosqichlarini qamrab oladi. Masalan, "Kitobxonlikning yoshlar hayotidagi o'rni" mavzusida o'quvchilar avval asosiy g'oyalarni belgilab, keyin ularni dalillar bilan boyitadilar. Matn tayyorlangach, uning mazmuni, izchilligi va grammatik to'g'riligi tekshiriladi. O'qituvchining aniq tavsiyalari o'quvchilarga kamchiliklarini tushunish va ularni tuzatishga yordam beradi. O'zaro baholash orqali o'quvchilar bir-birining yozma ishlarini belgilangan mezonlar asosida tahlil qiladilar. Baholashda matnning mavzuga mosligi, mantiqiy izchilligi, dalillarning asoslanganligi va til me'yorlariga rioya qilinishi hisobga olinadi. Raqamli portfolio o'quvchilarning avvalgi va keyingi yozma ishlarini taqqoslash imkonini beradi. Olingan natijalar asosida o'qituvchi individual topshiriqlar va qo'shimcha mashg'ulotlarni tashkil etishi mumkin. Shunday qilib, bosqichma-bosqich yozish, muntazam fikr-mulohaza va mezonlarga asoslangan baholash akademik yozuv ko'nikmalarini samarali rivojlantiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, akademik yozuvni o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarning yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishning muhim omillaridan biridir. Zamonaviy ta'lim metodlari o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ma'lumotlarni tahlil qilishi, dalillar asosida xulosa chiqarishi va o'z fikrlarini mantiqiy izchillikda bayon etishiga yordam beradi. Google Docs, Microsoft Word, elektron kutubxonalar va sun'iy intellekt vositalari matn yaratish, tahrirlash hamda ma'lumotlarni tekshirish jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradi. Akademik yozuv ko'nikmalarini shakllantirishda o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish, bosqichma-bosqich yozish metodidan foydalanish va muntazam fikr-mulohaza berish muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, yozma ishlarni aniq mezonlar asosida baholash, o'zaro tahlil qilish va o'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantirish ta'lim samaradorligini oshiradi. Raqamli texnologiyalardan foydalanishda akademik halollik, axborot ishonchliligi va mualliflik huquqiga rioya qilishga alohida e'tibor qaratish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ober T.M. The Use of a Digital Pedagogical Tool to Support Writing Instruction in the Social Sciences // Teaching of Psychology. - 2021. - Vol. 48, No. 4. - P. 300–307.
2. Jara Conohuillca R.J. Pedagogical Strategies with Technology in the Teaching of University Academic Writing: A Systematic Review // Revista Digital de Investigación en Docencia Universitaria. - 2021. - Vol. 15, No. 1.
3. Suyunov D.A., Abdiraxmanov Sh.X. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish metodikasini takomillashtirish // Наука и инновации. - 2026. - Т. 4, № 52. - В. 138–139.
4. Mamajonov Qosimjon Maripjon o'g'li. Pedagogik jarayonda raqamli texnologiyalarning ta'lim sifati va samaradorligiga ta'siri // Fergana Methodical School. - 2026. - № 4. - В. 326–329.
5. Oliy ta'limni raqamli transformatsiya qilishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari // Universal xalqaro ilmiy jurnal. - 2026. - Т. 3, № 9.2. - В. 73–77.